

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Історичний факультет
Кафедра етнологій та краєзнавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана з науково-педагогічної
та навчальної роботи
Тарас ПШЕНИЧНИЙ
« 29 » 20 22 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Типологізація матеріальної культури

для студентів

галузь знань 03 Гуманітарні науки
напрямок підготовки 032 Історія та археологія
освітній рівень другий (магістерський)
освітня програма Етнологія
вибірковий блок Культурна антропологія
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2021/2022
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: Кузіна Наталія Вікторівна, кандидат історичних наук, доцент кафедри етнології та краєзнавства

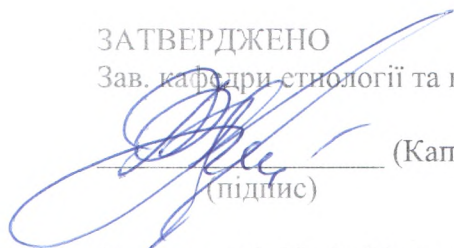
Пролонговано: на 20 22 / 20 23 н.р. « 29 » 20 22 р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20 ___ / 20 ___ н.р. (_____) « ___ » 20 ___ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробник: Кузіна Наталія Вікторівна, кандидат історичних наук, доцент кафедри етнології та краєзнавства

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри етнології та краєзнавства

 (Капелюшний В.П.)
(підпис)

Протокол № 13 від 30 червня 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією історичного факультету

Протокол від № 7 від 26 серпня 2021 року.

Голова науково-методичної комісії

 (Терес Н.В.)

ВСТУП

1. Мета дисципліни – полягає у вивченні студентами еволюції розвитку матеріальної культури людства від найдавніших часів до сучасності. В ході вивчення дисципліни студенти знайомляться із історією та методологією вивчення матеріальної культури у світовій та українській антропології. Мета дисципліни полягає у ознайомленні із основними типами розвитку матеріальної культури, концепцій розвитку галузей господарства, його інституцій та категорій, що дозволяє дослідити спадковість історичного процесу і розкрити багатоваріантність його розвитку.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знати Форми господарювання та їх зв'язок із господарсько-культурними комплексами. Аналізувати найбільш поширені джерела із вивчення матеріальної історії світу.

2. Вміти самостійно описувати та фіксувати побутові та виробничі процеси, використовуючи загальні і специфічні, економічні та історичні методи пізнання.

3. Володіти елементарними навичками аналізу господарського розвитку провідних країн світу, встановлення причинно-наслідкових зв'язків, підготовки аналітичних матеріалів та презентацій.

3. Анотація навчальної дисципліни: на основі вивчення історії становлення світового господарства студенти усвідомлюють закономірності розвитку матеріальної культури. Дослідження основних типів матеріальної культури дозволяє узагальнити досвід господарського розвитку наших предків, зрозуміти сучасний стан економіки, варіантні та альтернативні шляхи розвитку на майбутнє.

4. Завдання (навчальні цілі): полягають формуванні у студентів розуміння розвитку матеріальної культури людства, розкритті шляхів еволюційних та революційних змін у розвитку технологій, аналізувати досягнення та суперечності сучасного етапу науково-технічної революції. У результаті вивчення дисципліни студенти повинні *засвоїти* елементи науково-дослідної роботи, *вміти* описувати та досліджувати різні аспекти матеріальної культури, вміти фіксувати явища культури, використовуючи «польові» методи етнології, розробляти питальники, проводити натурні обміри об'єктів матеріальної культурної спадщини.

5. Результати навчання за дисципліною:

(1. знати; 2. вміти; 3. комунікація)				
Код	Результат навчання	Форми викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
1.1	<i>Знати</i> особливості розвитку господарської діяльності людства в історичній перспективі.	<i>Лекція</i>	<i>Контрольна робота 1 (тест)</i>	15%
1.2	<i>Знати</i> історію зародження та розвитку найдавніших технологій та їх вплив на еволюції людської спільноти.	<i>Лекція, семінар, самостійна робота</i>	<i>Контрольна робота 1 (тест)</i>	10%
1.3	<i>Знати</i> основні підходи у вивченні матеріальної культури в світі.	<i>Лекція, семінар, самостійна робота</i>	<i>Контрольна робота 2 (тест)</i>	15%
1.4	<i>Знати</i> категоріальний апарат наукової дисципліни	<i>Лекція, семінар, самостійна робота</i>	<i>Контрольна робота 2 (тест)</i>	20%
2.1	<i>Вміти</i> застосовувати методи історичної реконструкції при вивченні матеріальної культури.	<i>Лекція, семінар, самостійна робота</i>	<i>Усне опитування</i>	10%
2.2	<i>Вміти</i> порівнювати господарсько-культурні типи різних регіонів на основі джерел з матеріальної культури.	<i>Лекція, семінар, самостійна робота</i>	<i>Усне опитування</i>	10%
2.3	<i>Вміти</i> застосовувати на практиці такі методи етнографічної роботи: спостереження, фондування музейних колекцій та інші.	<i>Лекція, семінар, самостійна робота</i>	<i>Усне опитування</i>	10%
3.1	<i>Засвоювати</i> теоретико-методологічну базу та виробляти практичні навички проведення наукових досліджень і групового вирішення проблемних завдань із застосуванням відповідних методів і прийомів наукового аналізу.	<i>Лекція, семінар, самостійна робота</i>	<i>Підсумкова контрольна робота</i>	10%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання.

ПРН (назва)	РНД (код)					
	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	3.1
1. Аналізувати теоретичні та методологічні проблеми сучасної історичної науки, критично оцінювати стан проблеми та результати останніх досліджень	+					
4. Застосовувати у професійній діяльності у сфері історії та археології сучасні цифрові інструменти і технології для пошуку, збереження і оброблення інформації, у тому числі для виконання наукових досліджень і реалізації освітніх та інноваційних проєктів				+		
13. Знати та розуміти методологію проведення етнологічних досліджень та організації етнографічних експедицій		+	+	+		
14. Демонструвати уміння формулювати наукову проблему, робочі гіпотези, дослідницькі завдання та методи їх вирішення в предметному полі етнології				+		+
15. Вміти адаптувати результати наукових досліджень під час організації науково-дослідної роботи етнолога по збиранню та опрацюванню етнографічного матеріалу					+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Контрольна робота з тем ЗМ1 (тест): РН 1.3. – 10 балів/5 балів*.
2. Контрольна робота з тем ЗМ2 (тест): РН 1.5. – 10 балів/ 5 балів.
3. Індивідуальне завдання 1: РН 1.1. – 5 балів/ 3 балів.
4. Індивідуальне завдання 2: РН 1.6. – 5 балів/ 3 балів.
5. Підсумкова контрольна робота Р.Н. 2.1, 2.2. – 10 балів/ 5 балів.

* максимальний бал/ пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання: залік.

7.2 Організація оцінювання:

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів (бали, отримані за семінарські заняття, бали, отримані за модульні контрольні роботи (у формі тестування); бали, отримані за виконання індивідуальних завдань; а також бали, які отримані за підсумкову контрольну роботу).

Зміст курсу поділений на 2 змістових модулі. Кожний змістовий модуль включає в себе лекції, самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу. У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1 –5, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 6– 10.

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою.

Змістовний модуль 1. <i>Матеріальна культура доіндустріального суспільства</i>			Змістовний модуль 2. <i>Зародження індустріальної цивілізації та її подальша трансформація</i>			Залік
30 залікових балів (максимум)			30 залікових балів (максимум)			40 балів (максимум)
<i>Самостійна робота (виконання індивідуального завдання)</i>	<i>Семінари</i>	<i>Модульний контроль</i>	<i>Самостійна робота (виконання індивідуального завдання)</i>	<i>Семінари</i>	<i>Модульний контроль</i>	
5 (максимум)	15 (максимум)	10 (максимум)	5 (максимум)	15 (максимум)	10 (максимум)	

Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання ними як окремих тем, так і деяких розділів тем програми курсу. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється викладачем, як і оцінювання індивідуальних завдань (реферат, презентація), модульних контрольних робіт, підсумкової контрольної роботи.

Виконані індивідуальні завдання (реферат, презентація) студент подає викладачеві не пізніше ніж за два тижні до проведення модульного контролю з відповідного Змістового модулю, зокрема, **Індивідуальне завдання 1** (орієнтовно до 15 жовтня) і **Індивідуальне завдання 2** (орієнтовно до 15 листопада).

Критерії оцінки **Індивідуального завдання 1 (реферат):**

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 9-10 балів;

- обґрунтоване розкриття проблеми 7-8 балів;
- тема розкрита неповно 5-6 балів;
- реферат суто компілятивного рівня 3-4 бали;
- розкритий лише окремий аспект 1-2 бали.

Теми рефератів викладач пропонує студентам на першій вступній лекції (орієнтовно перша декада лютого).

Критерії оцінки Індивідуального завдання 2 (презентація):

1. глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 9-10 балів;
2. обґрунтоване розкриття проблеми 7-8 балів;
3. тема розкрита неповністю, обмежена джерельна база та обґрунтування 5-6 балів;
4. робота переважно компілятивного рівня 3-4 бали;
5. розкритий лише один окремий аспект теми 1-2 бали.

Тематику презентацій викладач пропонує студентам на першій вступній лекції (орієнтовно перша декада вересня).

Після завершення відповідно Змістового модулю 1 і Змістового модулю 2 проводяться **модульні контрольні роботи(МК)**, зокрема, **Контрольна робота ЗМ1** (жовтень) і **Контрольна робота ЗМ2** (листопад).

Участь студентів в контрольних заходах обов'язкова. МК проводиться у письмовій тестовій формі. Тест містить 20 тестових завдань, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється в 0,5 бала. Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за МК – 10 балів. Студент, який не виконав вимоги по самостійній роботі, не допускається до складання МК, і даний модуль йому не зараховується.

На останній лекції з дисципліни проводиться **підсумкова контрольна робота** (2 завдання).

Критерії оцінювання підсумкової контрольної роботи (від 1 до 10 балів за одне завдання)

- Відповідь повна, подане власне бачення проблеми 10 балів;
- Відповідь повна, подане власне бачення проблеми та зроблені ґрунтовні висновки, прот наявні окремі незначні помилки при викладі фактичного матеріалу 9 балів;
- Відповідь відображає знання фактичного матеріалу 8 балів;
- Відповідь демонструє знання фактичного матеріалу, але допущені окремі помилки 6-7 балів;
- Відповідь фрагментарна, відображені лише окремі аспекти проблеми 4-5 балів;
- Відповідь фрагментарна, наявні суттєві помилки при викладі 2-3 балів;
- Відповідь містить значні помилки елементарного рівня 1 бал.

Бали, які отримані студентом на підсумковій контрольній роботі, додаються до балів набраних студентом за результатами семестрового оцінювання (семінари, модульні контрольні роботи, реферат, есе).

Умовою допуску до підсумкової контрольної роботи (заліку) є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж 40 балів (*критично-розрахунковий мінімум*). При цьому обов'язковим є успішне складання модульних контрольних робіт та виконання індивідуальних робіт, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни. **Рекомендований мінімум** для допуску до підсумкової контрольної роботи (заліку) – **48 балів**.

При простому розрахунку отримаємо:

	Семестрова кількість балів	ПКР (підсумкова контрольна робота) /залік	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	<i>48</i>	<i>12</i>	<i>60</i>
Максимум	60	40	100

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» від 1 жовтня 2010 року.

Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання для успішних студентів. Студент, який набрав суму балів **не менше** встановленого мінімуму залікових балів (60) має право, за погодженням з викладачем, не виконувати підсумкову контрольну роботу. У випадку, коли студент має бажання збільшити кількість балів (але не більше ніж до 100) він складає залік.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і семінарських занять.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	Семінари	самостійна робота
Модуль 1. Матеріальна культура доіндустріального суспільства				
Вступ.				
1.	Тема 1. Джерельна база та історіографія дослідження матеріальної культури у світі	2	2	8
2.	Тема 2. Теоретичні підходи до періодизації господарської історії людства.	2	2	8
3.	Тема 3. Основні етапи розвитку та особливості господарства первісного суспільства	2	2	8
4.	Тема 4. Матеріальна культура Стародавньої Греції та еволюція рабовласницького способу виробництва в Стародавньому Римі.	2	2	8
5.	Тема 5. Розвиток феодалізму в Західній Європі. Міста Західної Європи та їх матеріальна культура у XI-XV ст.	2	2	8
Модуль 2. Зародження індустріальної цивілізації та її подальша трансформація				
6.	Тема 6. Великі географічні відкриття та їх вплив на розвиток матеріальної культури Європи	2	2	8
7.	Тема 7. Промисловий переворот та індустріалізація в епоху вільної конкуренції у світі.	2	2	8
8.	Тема 8. Друга технологічна революція і розвиток світових продуктивних сил (кінець XIX – поч. XX ст.)	2	2	8
9.	Тема 9. Основні економічні тенденції розвитку і моделі трансформації світу в епоху соціального ринкового господарства	2	2	8
10.	Тема 10. Глобалізація та її вплив на тенденції світового економічного розвитку (початок XXI ст.)	2	2	8
	ВСЬОГО	20	20	80

Загальний обсяг *120 год.*, в тому числі:

Лекцій – *20 год.*

Семінари – *20 год.*

Самостійна робота – *80 год.*

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Гальчинський А.С. Глобальні трансформації: концептуальні альтернативи: методологічні аспекти. К.: Либідь, 2006. 310 с.
2. Дейвіс Н. Європа: Історія: пер. з англ. К.: Основи, 2001. 1463 с.
3. Кримський С.Б. Цивілізаційний розвиток людства. К.: Фенікс, 2007. 316 с.
4. Орлова Т.В. Історія сучасного світу: навч. посіб. К.: Знання, 2006. 552 с.
5. Павленко Ю.В. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства. К.: Либідь, 2001. 357 с.
6. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги: пер. з англ. У 2 т. К.: Основи, 1994. Т.1. 444 с.; Т. 2. 494 с.
7. Тойнбі А.Дж. Дослідження історії: пер. з англ. У 2 т. К.: Основи, 1995. Т. 1. 614 с.; Т. 2. 401 с.
8. Чухно А.А. Постіндустріальна економіка: теорія, практика та їх значення для України. К.: Логос, 2003. 631 с.
9. Шумпетер Й.А. Капіталізм, соціалізм і демократія: пер. з англ. К.: Основи, 1995. 528 с.

Додаткові:

1. Базилевич В.Д. Гражеська Н.І. Історія економіки та економічної думки. К.: Знання. 2018. 775 с.
2. Уперенко М.О. Економічна історія України. Харків: Одиссей, 2004. 495 с.
3. Українська етнологія: Навч. посібник / За ред. В. Борисенко. К.: Либідь, 2007. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0001118>
4. Етнографія України : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. С. А. Макарчука. Вид. 2-ге, перероб. та допов. Львів: Світ, 2004. 517, [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0005216>
5. Кафарський В.І. Савчук Б.П. Етнологія. К., 2006. 432 с. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.ec-study.com/ua/view/b156000001>
6. Українське народознавство: Навч. посіб. / За ред. С.П.Павлюка. 3-тє вид., випр. К.: Знання, 2006. 568 с. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0001113>